

Ampt Epe

Nr. 149 – december 2004

REDACTIE: Wim van 't Einde, Dennenweg 15, 8172 AH Vaassen,
telefoon (0578) 57 65 51, e-mail wim@vanteinde.nl

Het blad verschijnt 4 keer per jaar en wordt gratis toegezonden aan de leden van de Historische Vereniging 'Ampt Epe'.

'AMPT EPE' HISTORISCHE VERENIGING EMST – EPE – OENE – VAASSEN

De vereniging stelt zich onder meer tot doel:

- het opwekken en versterken van de belangstelling voor de geschiedenis van Emst – Epe – Oene – Vaassen

Lidmaatschap 11,50 euro per jaar

Bestuur:

- Voorzitter: E. de Jonge, Hanendorperweg 74, 8166 JJ Emst, tel. (0578) 66 22 08; voorzitter @ ampt-epe.nl
- Secretaris: H. Stakenburg, Ooster Oenerweg 33, 8167 PB Oene, tel. (0578) 64 19 12; secretaris @ ampt-epe.nl
- Penningmeester: M.L. Endendijk, Molenpad 1, 8162 ZH Epe, tel. (0578) 61 30 78; penningmeester @ ampt-epe.nl
- Leden: D. Andeweg-Hamer, W.J. van 't Einde, H. Kloezeman, C. Schut, A. Westerink

Giro: 119.40.15 ten name van penningmeester 'Ampt Epe'
I.S.S.N. nr. 1383-2026

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm op op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van 'Ampt Epe'.

Een terug- en vooruitblik

Van de voorzitter

Op de jaarvergadering in Epe werd Dorry te Riele tot erelid benoemd en samen met Jan Kreffer -vorig jaar al benoemd- gehuldigd. Hun jarenlange inzet voor de vereniging werd terecht beloond.

Deze oud-bestuursleden worden opgevolgd door een aantal nieuwkomers, die -en daar ben ik van overtuigd- hun steentje zullen bijdragen tot een aantrekkelijk *Ampt Epe*. De komende bestuursvergaderingen zullen zeker in het teken staan van de uitdaging de vereniging nog aantrekkelijker te maken voor de (aspirant-) leden. De redactieleden -eveneens een aanwinst- zullen dit enthousiast vertalen in een scala van artikelen en illustraties!

Voor 2005 zijn al vier activiteiten gepland. Ook zullen we deelnemen aan de Open Monumentendag, september 2005. Dit zal waarschijnlijk in samenwerking gebeuren met circa twintig andere deelnemers van het Erfgoedplatform gemeente Epe. Zo kan er een gevarieerde cultuurhistorische markt ontstaan.

Wat gaan we nog meer doen in 2005? De website zal worden uitgebreid met historische bronnen over Oene. Ook zal er misschien een themanummer komen over '60 jaar bevrijding' en 'Bewoningsgeschiedenis Emsterenk'. Natuurlijk staan we open voor suggesties: we horen ze graag.

Ik wens u een goed 2005 toe!

Evert de Jonge, voorzitter@ampt-èpe.nl

Mededelingen

Postbus 114, 8170 AC Vaassen

Jarenlang was het huisadres van Dorry te Riele het officiële adres van de vereniging. Nu zij gestopt is als secretaris/bestuurslid, heeft het bestuur ervoor gekozen een postbusadres te nemen.

Erelid

Op de jaarvergadering in Epe nam mevrouw D(orry) te Riele afscheid als secretaris van onze vereniging. Ruim 16 jaar heeft zij met veel enthousiasme bestuurs- en redactiewerk verricht. Ook was zij ruim een decennium lang secretaris van de vereniging. Het was voor haar geen enkel probleem dat haar huiskamer viermaal per jaar de vaste vergaderplek van het bestuur was. Volgens insiders -(oud-) bestuursleden- droeg dit bij aan een goed vergaderklimaat! De leden, en in het bijzonder het bestuur, zullen haar missen.

Bij het afscheid werd zij in het zonnetje gezet, een bloemetje en een cadeaubon aangeboden en door de vergadering benoemd tot erelid van de vereniging.

Dorry, namens de leden geweldig bedankt voor je inzet. We hopen je nog vaak te zien op de jaarvergaderingen!

Nieuwe bestuursleden

Op de jaarvergadering werden niet twee, maar vier nieuwe bestuursleden gekozen. Zoals in nummer 148 aangekondigd, werden de heren C(or) Schut en H(ans) Stakenburg voorgedragen en aanvaard door de leden. Zij zullen respectievelijk de functie van archivaris en secretaris gaan vervullen. Tevens ging de vergadering akkoord met de benoeming van mevrouw drs. D(ianne) Andeweg-Hamer en de heer A

(rd) Westerink. Dianne is tevens redactielid en wordt coördinator redactie-bestuur, terwijl Ard de PR voor de vereniging in goede banen gaat leiden. Twee andere kandidaten beraden zich nog over het lidmaatschap.

Speelgoedmuseum Brummen

Het museum Toy Gallery kan wel wat bezoek gebruiken en vroeg ons dat onder de aandacht te brengen. Een bezoek is goed te combineren met het aan de overzijde van de IJssel en per pont te bereiken Dickensmuseum in Bronckhorst.

Voor inlichtingen: 0575-566550 (www.toygallery.nl).

Erfgoedplatform aan de pers voorgesteld

Op zaterdag 13 november 2004 presenteerde het Erfgoedplatform Gemeente Epe zich aan de pers. Dit gebeurde op de Hagedoorns Plaatse. De deelnemende verenigingen zijn: Maartensgilde, Veluws streekmuseum, Veluwse midwinterhoornblazers, Vereniging tot bevordering van de bijenteelt (afdeling Epe), Stichting Vaassense molen, Vrienden Daamsmolen, Stichting tot Behoud van de Veluwse sprengen en beken, Stichting Behoud korenmolens Werklust-Oene, Paasvuur Burgerenk, Stichting Behoud kunstzinnige objecten gem. Epe, Stichting Hagedoorns Plaatse, Stichting Oud Vaassen, Stichting Vaassense reünie, Groei en Bloei KMTP (afd. Epe/Heerde), Broken Wings en Ampt Epe. Enkele verenigingen beraden zich nog over deelname.

In totaal vertegenwoordigt het platform zeker 3000 mensen uit de gemeente. Meer samenwerking en bewaking van ons culturele erfgoed staan hoog in het vaandel.

Vrijwilligers gezocht

Meer activiteiten, meer presentaties naar buiten, meer bladzijden in het blad en op de website, enzovoorts, enzovoorts. Er wordt hard gewerkt en daarom kunnen we nog best wat hulp gebruiken. Bent u die vrijwilliger die een of

twee keer per jaar wil helpen achter een kraam (o.a. op de Open Monumentendag)? Of bent u goed in het maken van standmateriaal? Wellicht bent u bereid te assisteren bij het organiseren van een uitje, want ook in 2006 willen we weer excursies plannen. Kortom: Bel eens een bestuurslid op (zij staan u graag te woord) of spreek ons aan op een bijeenkomst.

Cursussen Landschapsbeheer Gelderland

Het Landschapsbeheer verzorgt in de periode tot juni 2005 diverse cursussen, zoals een cursus Boerenerven (januari-mei 2005) en een cursus Cultuurhistorie Gelders buitengebied (juni 2005). Voor info: 026-3537444 of www.landschapsbeheergelderland.nl

Agenda

- 14-4-2005 Film/dia-avond in Emst, zaal Gerrits, aanvang 20.00 uur. Onderwerp: Emst!
- 11-6-2005 Fietstocht in onze regio in samenwerking met de Stichting Regiocontact Vecht-Veluwe-IJsselstreek
- September Open Monumentendag (onderwerp: religie) / cultuurhistorische markt
- 15-10-2005 Excursie (te voet) in De Dellen o.l.v. medelid L.G. Rondeboom
- 17-11-2005 Jaarvergadering en lezing in Vaassen

Inleveren kopij voor het volgende nummer van Ampt Epe uiterlijk 10 februari a.s.
 Per e-mail naar: Wim@vanteinde.nl
 Per post naar: Dennenweg 15, 8172 AH Vaassen

Impressies ledenjaarvergadering 2004

Wim van 't Ende

Op 18 november hield de vereniging haar jaarlijkse ledenvergadering. Tijdens deze ledenvergadering werden vier nieuwe bestuursleden gekozen:

- ♦ *Dianne Andeweg-Hamer (Epe)*: Dianne zal de coördinatie bestuur-redactie voor haar rekening gaan nemen.
- ♦ *Cor Schut (Vaassen)*: Cor zal het archief van de vereniging gaan beheren.
- ♦ *Ard Westerink (Emst)*: Ard zal de publiciteit van Ampt Epe gaan verzorgen.
- ♦ *Hans Stakenburg (Oene)*: Hans zal het secretariaat van Dorry overnemen.

We zijn blij dat een aantal van onze leden zich actief wil opstellen. Daardoor wordt het mogelijk dat de vereniging de komende tijd nog actiever en meer zichtbaar wordt. We wensen onze nieuwe bestuursleden een goede en prettige bestuursperiode toe.

Ook namen we afscheid van onze secretaris Dorry te Riele. Evert prees haar werk en gaf aan dat Dorry zowel op het secretariaat als in de redactie een grote inbreng heeft gehad in de vereniging.

Ampt Epe verleent twee erelidmaatschappen

Tijdens de ledenjaarvergadering werden twee oud-bestuursleden in het zonnetje gezet: Jan Kreffer en Dorry te Riele.

Jan Kreffer is ruim twaalf jaar bestuurslid van de vereniging geweest. Hoewel hij de functie van voorzitter niet ambieerde, nam hij deze toch op zich na het overlijden van Wim Terwel. Het streven was echter om de voorzittershamer aan een jonger bestuurslid over te dragen. Ook maakte Jan zich in historisch opzicht verdienstelijk door zijn ruim 40 artikelen in *Ampt Epe* en het boek dat hij schreef over Tongeren.

Dorry te Riele heeft zich, naast haar vele jaren bestuurslidmaatschap, ook verdienstelijk gemaakt als redactielid van het kwartaalblad *Ampt Epe*. Vele jaren was zij tevens secretaris en was daarmee het postadres voor de vereniging. Het bijhouden van de post, notuleren, het versturen van uitnodigingen voor vergaderingen en het verzorgen van de prettige vergaderomgeving zijn bij haar in goede handen geweest.

Dorry maakte zich in historisch opzicht verdienstelijk met artikelen in ons blad en schreef ook een bijdrage in het door Paul Terwel uitgegeven boek *Vaassen 1100*.

We zijn beide leden veel dank verschuldigd.

Presentatie Sint Maartensgilde

Het Sint Maartensgilde presenteerde zich na de pauze aan de leden.

Een gilde was van oudsher een groep mensen die gezamenlijk de zorg op zich namen voor bepaalde gebruiken in de samenleving en de zorg voor geestelijk of aards goed. Men onderscheidt ambachtsgilden, kerkelijke (armen)gilden en schuttersgilden. De vier wezenskenmerken van een schuttersgilde zijn: godsdienst, sociale verbondenheid, feesten vieren en vogelschieten. Veel van de beschermende en maatschappelijke taken van de gilden zijn in de loop der eeuwen overgenomen door de overheid en maatschappelijke instellingen. Hierdoor verdwenen er steeds meer gilden.

Het huidige gilde ontstond in 1995, nadat in december een delegatie van oud-prinsen van de Eper Carnavalsvereniging deelnam aan een gildenfestival in Grave. Daar maakten ze kennis met het plaatselijke Cloveniersgilde en schoten er met een kruisboog. Terug in Epe begon de speurtocht naar de plaatselijke gilden, onder andere het vroegere Zuuker Sint Maartensgilde. Omdat dit gilde nooit officieel werd opgeheven, liet men het 'ontwaken'.

Het gilde stelt zich ten doel betrokken te zijn bij het wel en wee van de burgerlijke en kerkelijke gemeenschap in de ruimste zin van het woord. Het gilde presenteert zich regelmatig bij officiële kerkelijke en gemeentelijke gebeurtenissen. Tevens is de onderlinge saamhorigheid van belang.

Enkele in het oog springende evenementen zijn:

- ♦ De viering van Sint Maarten op 11 november met een viering in en om de Grote Kerk van Epe
- ♦ De intocht van Sint Nicolaas
- ♦ De begeleiding op de kermis en bij processies
- ♦ Tijdens Koninginnedag in Epe en het Oranjefeest in Emst organiseert het gilde het vogelschieten
- ♦ Jaarlijkse (vogel)schietwedstrijden in de dorpen.

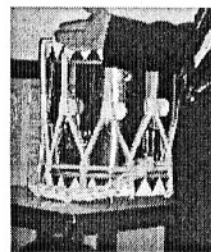
De gildebroeders komen maandelijks bij elkaar om te oefenen in het schieten. Dit doen ze zowel met geweren als met de kruisboog. Een gildebroeder wordt door ineikelen (een vorm van stemmen met binnen- en buitenlandse eikels) toegelaten tot het gilde. Dit vindt plaats bij de gildedis op een zondag rond Sint Maarten.

De koning van het gilde wordt door schieten bepaald. Degene die het eerst boven een bepaald aantal punten schiet, mag zich een jaar lang schutterskoning noemen en een speciale sjerp dragen. Na het jaar ontvangt de gewezen koning zijn oude sjerp weer terug.

Daarop is dan, als teken dat de persoon koning is geweest, een kroon aangebracht.

N.B.: Dames die de prijs in de wacht slepen (en dat was al tweemaal het geval), worden ook schutterskoning genoemd!

Tijdens de presentatie waren het vaandel, een trom en een kruisboog aanwezig. (Geschoten werd er niet!)

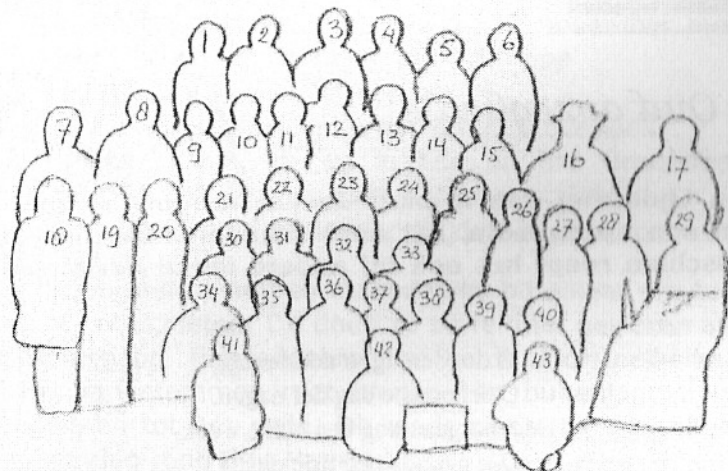

'n Oud opzegliedje

Van Lijda van den Bremen-Jonker kregen wij de tekst van een opzegliedje, dat haar schoonmoeder wel zong. Misschien roept het ook bij andere leden herinneringen

O donderdag, o donderdag,
O schoonste dag der dagen.
Des morgens nog een halve week,
Des avonds nog drie dagen.

Reactie op 'Denkende an...' Ampt Epe 148

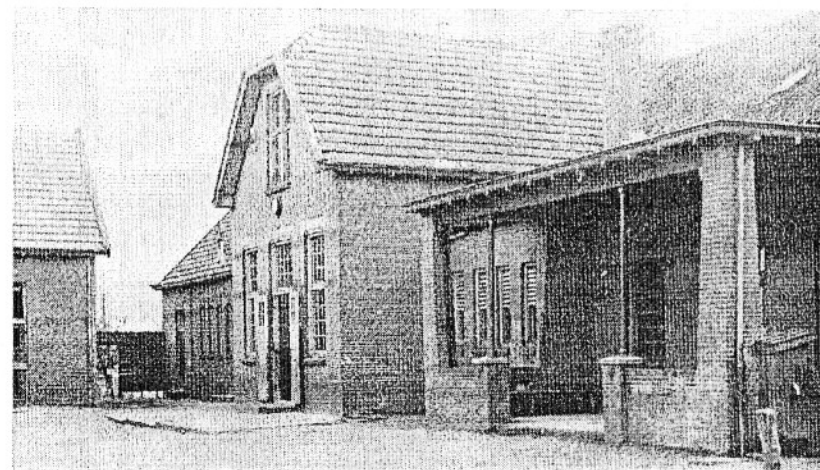
De volgende personen zijn nu (waarschijnlijk) bekend/herkend:

- 7: Juffrouw Heering
- 8: Meester Westerink
- 11: Jan Veldhuis
- 16: Bovenmeester Zevenbergen
- 17: Meester Voorhorst
- 19: Jannetje Veldhuis
- 20: Rika Bosch
- 29: Juffrouw Goteling-Vinnis

Rectificatie:

Het N.B. in
Ampt Epe
148 (blz. 27)
moet verwij-
zen naar
blz. 26.

Als redactie willen wij u graag vragen of u ook nog kinderen van deze foto herkent. U kunt natuurlijk schriftelijk reageren, maar ook telefonisch contact opnemen met een van de redactieleden. Wij hopen het hele rijtje vol te krijgen – maar dat is alleen mogelijk met uw hulp!!

De Oude Zuikerschool. Op 1 februari 1884 werd deze school geopend. De school stond toen bekend als een der grootste uit de omgeving. In 1950 werd besloten om het oude gebouw te vervangen door een nieuw gebouw dat op 1 september 1952 in gebruik werd genomen. Het 'oude zink' met rechts de pomp was voorgoed verleden tijd.

In en om 'Het Ruwe Veen' - De eerste jaren

Lijda van den Bremen-Jonker

Nu, aan moed en vertrouwen zal het mijn grootmoeder niet ontbroken hebben. Want het was nogal wat, om met haar Willem Jan aan een boerenbedrijf te beginnen. Doch, het boerenwerk werkelijk niet meer gewend, was het wel een uitdaging. De stevige aard van Moeder Anna, van wie zeker een flinke dosis meegekregen, verweven met een open en vriendelijk karakter, heeft haar daarbij beslist geholpen. Maar bovenal was daar het gevoel van thuis te komen, een eigen plek. Het was haar een groot geluk. Dat gevoel kon ze, ook in de latere jaren, toen ik als klein meisje aan haar voeten zat, heel zuiver overbrengen.

En ik hoor nog de diepe vreugde in haar stem, als ze vertelde over die lang voorbijge winterdagen van 1904:

"As wule dan met mekäre de allee op gingen en in de veerte et huus zeggen liggen, had ik et gevuul, of ik noa al die joaren thuus kwamme. Want, mien kiend, hoe goed ik et bie de olde Mevrouw ok ehäd hebbe... de bene steeds bie een ander onder de toafel steaken, völt ok niet mee. Doar kwam bie, dät oe grootvader en ik d'r vaste van overtuug waren, dät wule et samen wel zollen redden".

En als ik terugkijk naar foto's, brieven en verhalen, dan hebben ze het samen gered. Ondanks het grote leeftijdsverschil (mijn grootmoeder was ruim 12 jaar ouder dan haar man) en - misschien wel dank zij - hun verschillende geaardheid was het een goed huwelijk. In het voorhuis vulden ze elkaar in ieder geval uitstekend aan. Naast de, bij hun huwelijk gekregen nieuwe spulletjes, ademde het huis al spoedig de sfeer van een zekere voornaamheid, die vooral

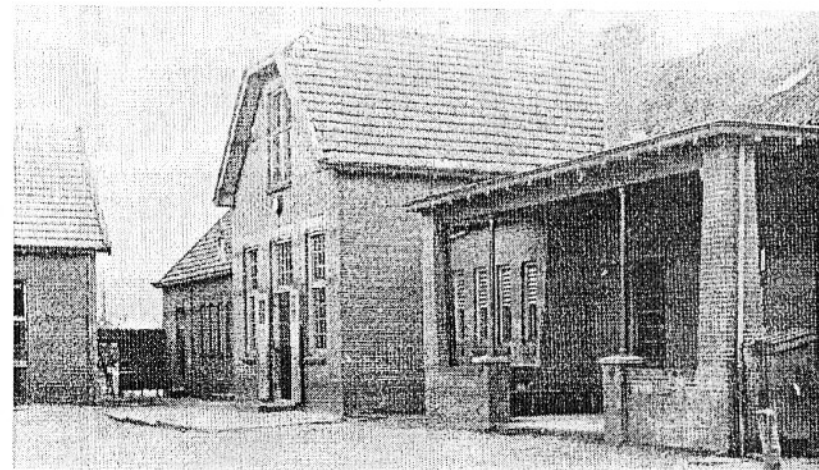
De volgende personen zijn nu (waarschijnlijk) bekend/herkend:

- 7: Juffrouw Heering
- 8: Meester Westerink
- 11: Jan Veldhuis
- 16: Bovenmeester Zevenbergen
- 17: Meester Voorhorst
- 19: Jannetje Veldhuis
- 20: Rika Bosch
- 29: Juffrouw Goteling-Vinnis

Rectificatie:

Het N.B. in
Ampt Epe
148 (blz. 27)
moet verwijzen naar
blz. 26.

Als redactie willen wij u graag vragen of u ook nog kinderen van deze foto herkent. U kunt natuurlijk schriftelijk reageren, maar ook telefonisch contact opnemen met een van de redactieleden. Wij hopen het hele rijtje vol te krijgen - maar dat is alleen mogelijk met uw hulp!!

De Oude Zuikerschool. Op 1 februari 1884 werd deze school geopend. De school stond toen bekend als een der grootste uit de omgeving. In 1950 werd besloten om het oude gebouw te vervangen door een nieuw gebouw dat op 1 september 1952 in gebruik werd genomen. Het 'oude zink' met rechts de pomp was voorgoed verleden tijd.

In en om 'Het Ruwe Veen' - De eerste jaren

Lijda van den Bremen-Jonker

Nu, aan moed en vertrouwen zal het mijn grootmoeder niet ontbroken hebben. Want het was nogal wat, om met haar Willem Jan aan een boerenbedrijf te beginnen. Doch, het boerenwerk werkelijk niet meer gewend, was het wel een uitdaging. De stevige aard van Moeder Anna, van wie zeker een flinke dosis meegekregen, verweven met een open en vriendelijk karakter, heeft haar daarbij beslist geholpen. Maar bovenal was daar het gevoel van thuis te komen, een eigen plek. Het was haar een groot geluk. Dat gevoel kon ze, ook in de latere jaren, toen ik als klein meisje aan haar voeten zat, heel zuiver overbrengen.

En ik hoor nog de diepe vreugde in haar stem, als ze vertelde over die lang voorbijge winterdagen van 1904:

"As wule dan met mekäre de allee op gingen en in de veerte et huus zeggen liggen, had ik et gevuul, of ik noa al die joaren thuus kwamme. Want, mien kiend, hoe goed ik et bie de olde Mevrouw ok ehäd hebbe... de bene steeds bie een ander onder de toafel steaken, völt ok niet mee. Doar kwam bie, dät oe grootvader en ik d'r vaste van overtuug waren, dät wule et samen wel zollen redden".

En als ik terugkijk naar foto's, brieven en verhalen, dan hebben ze het samen gered. Ondanks het grote leeftijdsverschil (mijn grootmoeder was ruim 12 jaar ouder dan haar man) en - misschien wel dank zij - hun verschillende geaardheid was het een goed huwelijk. In het voorhuis vulden ze elkaar in ieder geval uitstekend aan. Naast de, bij hun huwelijk gekregen nieuwe spulletjes, ademde het huis al spoedig de sfeer van een zekere voornaamheid, die vooral

herkenbaar was op de heerd, waar de antieke staartklok, door de bruidegom meegekregen vanuit zijn ouderhuis, be-daard ook deze nieuwe tijd wegtikte.

Het dagelijks leven op 'et Roewe Vean' speelde zich voor het merendeel af in de kleine keuken met zijn lage zijraam-

Zo zie ik haar als 'jonge' vrouw in die eerste jaren. In de deur staat m.i. Eppien van de Boerderieje.

Let u op de muurankers: J.J.v.T en J.J.B. 1846. Deze verwijzen naar hun oudoom Jan Jacobs van Tongeren en echtgenote, die dit huis lieten bouwen.

pjes, daar waar je zo mooi kon uitkijken over het akkerland en nog verder richting 'Westervelds plaatse'. De 'deaventer' stoelen - op ouderwetse wijze in gelid langs de muur gezet - leken wel te wachten om zo bijgeschoven te worden.

In dit vertrek met zijn gewitte muren, de onderkant steevast zwart geverfd, de estrikken vloer waar op de keukentafel, met zijn bruingebloemde tafelzeil, de koffiekoppen altijd klaar leken te staan en de petroleumlamp op donkere dagen wat vroeger opgestoken werd, voelde een ieder zich weldra thuis. Of het nu de postbode was, iemand uit de buurt of familie... van kampeerders tot het negotievolk, dat in die dagen nog veelvuldig om onderdak vroeg, altijd was er een kop koffie en - zo nodig - een hap eten.

De boerderij vanaf het akkerland gezien

Dat het nieuwe leven een vetpot zou worden... och, dat zullen mijn grootouders beslist niet verwacht hebben. 'Hard werken, goed overleg en zuinig aan' was ook hier de boodschap.

Het boerenwerk ging hun allebei al snel weer goed van de hand en in de eerste jaren werkten ze veelal samen op. Daarnaast gold de ongeschreven wet van burenhulp en

-plicht. Hiervan werd, over en weer, als vanzelfsprekend gebruik gemaakt. Van de zuinig verdiende centen werd de eerste veestapel, bestaande uit een klein aantal koeien, wat varkens en kippen gekocht. Daar een paard op de kleine boerderij niet uit kon, werd het 'peerdewaark' gedaan door een buurman of bekende, die er wel een bezat. En wie de jaarafrekening over 1913 bekijkt, waarin Teunis van Emst - de buurman die op Anna's Hoeve woonde - verantwoording aflegt over het dagwerk in dat jaar verricht, voor de somma van 28 gulden en 60 cent, zal zich bewust zijn dat men zonder deze nevenarbeid ook absoluut niet kon overleven. Buiten de wintermaanden om, werd er bijna het hele jaar door gebruik van gemaakt, iets dat ook weer de nodige gezelligheid met zich meebracht.

Vergeleken bij het krachtige postuur van haar Jonker was Lijda maar een klein vrouwtje en - naast de taaie wilskracht die ze zeker had - niet sterk. Dat kwam eens te meer aan de orde, toen in de meimaand van 1905 een kleine Willem Jan geboren werd. Zo werd Lijda op haar 40^e dan nog moeder, terwijl haar man amper 28 was. Een uitzonderlijke situatie, waaraan een ieder ook weer snel gewend raakte. Met de jaren viel het leeftijdsverschil tussen de beide echtelieden meer en meer weg. En de kleine jongen groeide op in een wereld, die - zoals Dien Hendriks me uit haar eigen leven op Tongeren eens schreef - *'zo idyllisch was, dat het haast onvermijdelijk was om geen harde dobber te hebben in de wereld daarbuiten. Toch wens ik ieder kind zo'n onbezorgde jeugd toe. Helaas is dat toch maar voor weinigen het geval'*.

Doch zo idyllisch als het misschien vanuit brieven en overlevering ook mag lijken, zal het niet steeds geweest zijn. Want het viel warempel niet mee om het hoofd boven water te houden. De welkome bijverdiensten van de latere jaren, verkregen door o.a de kampeerders achter de boerderij,

Tongeren 10 Januari 1914

Borculo

voor W. J. Janzen 1913

van T. van Bunt

Maart	18	geboerd	1 50
"	22	"	"
April	10	kunstmet gehaald	1
"	11	aardappel land geboerd	1 50
"	"	varkens naar Pius	0 70
Mai	2	ruiken watil land geent	"
"	3	geboerd en gezet	4
Juni	"	een vrachte hooi	0 35
"	"	ijzen in de berg	0 35
"	"	hooi uit 't veldtje	0 70
"	"	varkens naar Pius	0 70
Juli	"	hooi uit Oen	1
"	"	"	2
"	"	hooi uit 't veldtje	0 35
Augustus	"	kunstmet gehaald	0 50
"	"	groenland geboerd gezet	4 50
"	"	varkens naar Pius	0 70
Sept	17	tuit gehaald	1
Oct	1	kunstmet gehaald	1
"	22	27 regge en gemaakt	2 25
"	18	"	1 50
"	25	varkens naar Pius en kook	1
"	"	T. van Bunt	7 28 60

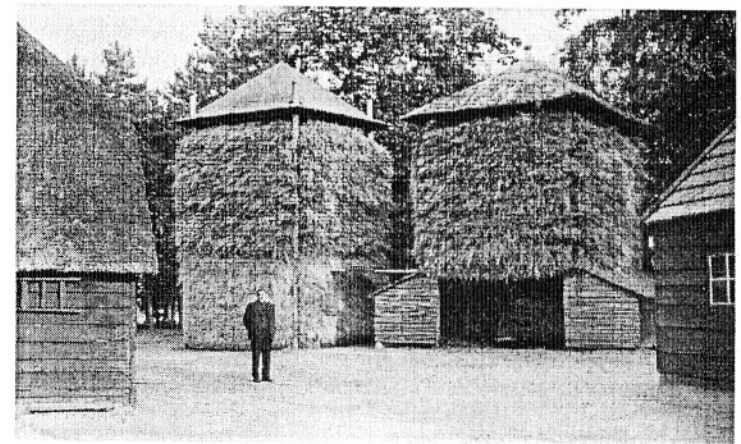
waren nog lang niet aan de orde. Voorlopig moest alles op eigen kracht bereikt worden. Daarnaast waren Lijda en Willem Jan er de mensen niet naar om ergens "nee" tegen te zeggen. En al helemaal niet, toen in de zomer van 1907 op Taa.re Lijda's broer overleed, daarmee drie kinderen, vanuit zijn eerste huwelijk met Janna van Vemde, achterlatende. En dan waren er nog de twee kleine kindertjes uit een

tweede huwelijk met Geertje van Essen. Het leven op de boerderij marcheerde al jaren niet meer zoals het moest en na het overlijden van haar man kon Geertje het helemaal niet meer overeind houden. De boel kwam aan de paal en wat er aan gezin over was, viel volledig uit elkaar. Voor de familie was er heel wat te regelen.

Een bezorgde meester Wesseldijk schreef op 30 januari 1908 in zijn brief naar Borculo:

"Dinsdag is er bij onze bureu 't erfhuis geweest. Morgen gaan allen weg. Derk gaat naar Willem Pannekoek, Hendrikus naar L. v. Vemde en Anna is al in 't Ruwe Veen. Geertje gaat met hare beide kindertjes naar hare moeder."

Zo kwam Anna op het Ruwe Veen. Het werd op een bepaalde wijze haar thuisbasis tot aan haar huwelijk. Ze had het slechter kunnen treffen. Het gezin trouwens ook. De band tussen moeder Lijda en 'onze Anna' zou immer zeer hecht blijven.

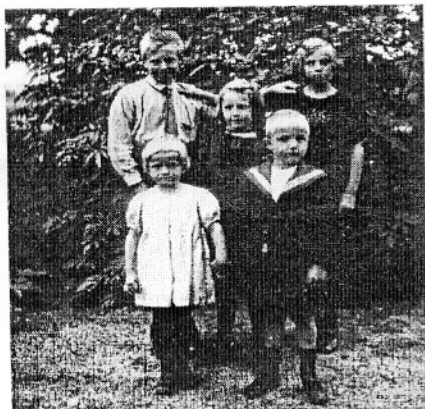

Zondag op het Ruwe Veen

Deze eerste jaren van het jonge gezin op het Ruwe Veen waren tevens de laatste dat meester en vrouw Wesseldijk

nog op Tongeren woonden. Was het voor het kleine gezin een vreugde, als op een zondagmiddag de meester, met zijn onafscheidelijke 'goa-stok', naar de boerderij kwam ... voor Wesseldijk was dat niet minder het geval.

En mijn gedachten gaan automatisch naar één van die mooie nazomerdagen waarover me verteld werd. Voor mijn gevoel kan ik ze daar haast over het erf zien gaan... de kinderen om hen heen... naar de hof... met achterin de bijenkorven, waar meester – naar oud gebruik – dan altijd het bezige volkje moest toespreken. Voor het naar huis gaan, liepen ze dan nog eventjes de deel over, voor het onvermijdelijke *vetpriezen van de keuchies* (d.w.z. een keurend oog laten gaan over de biggen.)

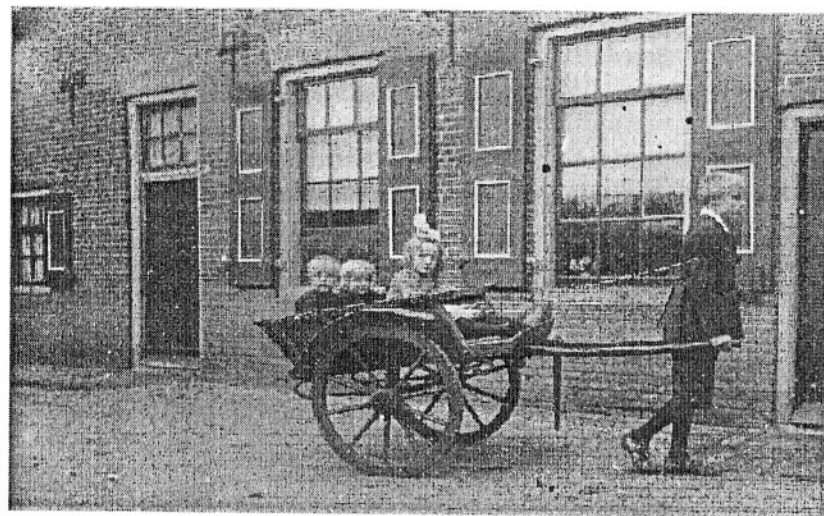
De kinderen Hendriks, rechtsboven Dien

Toen Wesseldijk in de winter van 1908 overleed en zijn vrouw korte tijd daarna naar Borculo ging om bij Derkje in te gaan wonen, viel ook voor Lijda een thuis weg. Maar de band met de Wesseldijkjes bleef. En daarmee met de kinderen, klein- en (tot op de dag van vandaag) achterkleinkinderen. Maria bleef geregeld de oude 'Tongersen' bezoeken en haar thuisbasis daarbij was immer het Ruwe Veen. Over elk bezoek werd dan weer

trouw verslag gedaan aan het gezin in de Achterhoek. Mede door middel van deze bewaarde brieven, is het mij of ik om het hoekje van de tijd mag meekijken.

Was het oude meestershuis dan nu voorgoed verleden tijd, ook zijn opvolger, Meester Hendriks, wist zich al gauw zeer

welkom bij Willem Jan en Lijda. En met hem zijn vrouw en kinderen.

Vier kinderen Hendriks met de hondenkar

Want heeft Dieuwke Honig-Prager het in haar voorwoord in het boekje **'Tongeren** De geschiedenis van een Veluwe buurschap' over de *'corypheeën van de moderne theologie in de persoon van meester Hendriks en de boeren Willem Jan Jonker en Tymen Brummel...'*, zo lees ik in een brief van Dien Hendriks:

"Op Zondag gingen we vaak naar Jonker in het ruwe veen. De heren praatten dan veelal over de politiek. Soms ging dat zo hevig, dat tante Lijda opkeek over haar brilletje met de woorden: 'Foi, foi, kan 't ok een bittien minder'. Gesprekken over geloof en de kerk verliepen heel wat rustiger. Vaak waren Tiemen Brummel en Gerritje op zo'n Zondag ook op visite. Wij kinderen speelden graag op de deel en ik denk, dat we ook wel in de weg liepen. Ik herinner me, dat Willem Jan dan behoorlijk mopperde. Ook was er een twee-

wielig wagentje – hondenkar – waar we mijn broer voor lieten lopen. Dat liep ook wel eens uit de hand, maar tante Lijda stond altijd wel klaar met een lapje en een pepermuntje of een lekkere steek.

Op een van de kerstdagen was de hele familie Jonker bij ons. En eens hebben we tante Lijda zelfs opgehaald met de slee, toen de sneeuw heel hoog lag. Ze stribbelde wel tegen, maar sloeg toen, denk ik, wel twee zwarte omslagdoeken om en schoot haar zwarte sloffen aan. Ze had de grootste schik, toen we haar huiswaarts trokken."

Opoe en Dien Hendriks bij de pomp

Dat er een kleine romance opbloeide en even snel ondergeschoffeld werd..., ach, hoe gaat dat tenslotte...

"De jonge Willem, die vele jaren ouder was dan ik, hielp al mee op de boerderij. Toen ik een jaar of tien was, heb ik hem eens een huwelijksvoorstel gedaan. Hij was in de tuin aan het schoffelen, grinnikte wat verlegen en ging er maar niet op in. Dat was het einde van een idylle...

Later, als ik met een vrije dag op Tongeren was, liep ik vaak naar de boerderij. Tante Lijda was altijd thuis. Ze ging toen niet meer de deur uit, geloof ik. 'Ik kan niet lopen' was haar uitvlucht. Maar ze dribbelde wel de hele dag in en om het huis. Als ik dan kwam, spoelde ze haar handen onder de pomp, droogde ze aan haar schort en we gingen naar binnen, waar ze thee ging zetten. Dan volgde er altijd een gezellig uurtje. Ze moest eerst alles van mij weten en dan begon ze te vertellen over vroeger... Lijda Jonker: ik zie haar voor me alsof ik gisteren bij haar op bezoek geweest ben. En ook Willem Jan, als hij bij de tafel onder de beuk aan het wecken was. Het waren onvergetelijke dagen, waar ik nu met weemoed op terugkijk. En dan die vreemde biggetjes ...".

Maar laat ik het verhaal over deze bijzondere idylle maar bewaren voor de volgende keer.

Opa Jon-

wecken

ker aan het

(Foto's en tekeningen in deze verhalenreeks zijn - tenzij anders vermeld - eigendom van de schrijfster.)

1. J.G. Vosselman-Bosch
2. Johan Overbosch
3. Dirk Brummel
4. G. van. Loenen?
5. H.J. Vosselman
6. Dirk J. Brummel
7. Onbekend
8. A. van Ernst

9. Onbekend
10. H. Slijkhuis
11. J.W. van den Bremen
12. Harm van Gortel
13. W.J. Jonker
14. Joh. Hoogenboom
15. Hendrikus
Lammers(Teuniszn?)

16. Mies van Essen
17. Janna Brummel
18. H.W. van Westerveld
19. A. van Westerveld
20. H. van Westerveld
21. Mevr. Hendriks?
22. Meester Hendriks
23. H.J. Hoozeboom

24. R. van Westerveld
25. R. van Ernst
26. H. van Westerveld
27. D. Brummel
28. A. van Ernst
29. T. van Gortel
30. J. van Gortel

Zangvereniging Tongeren (vermoedelijk circa 1925)

Zangvereniging Tongeren

Lijda van den Bremen-Jonker

De foto die u op pagina 22 ziet, is gemaakt in 1925/26 en geeft een mooi beeld van Meester Hendriks (hoofd der Tongerense school, 1909 - 1941) temidden van - voor het merendeel - oud-leerlingen van de Tongerense school.

Meester Hendriks was ook buiten schooltijd een zeer actief en creatief mens. Hij streefde ernaar in de avonden de jonge mensen zoveel mogelijk voor te bereiden op de maatschappij.

Zo speelde hij toneel, schreef toneelstukken en dirigeerde jarenlang het koor van de Grote Kerk.

Jammer genoeg is het beeld dat u hier ziet van zeer korte duur geweest. Want, zo werd me verteld, 'deze zangvereniging ging weer snel ter ziele'.

Rest ons dit beeld. Het leek me de moeite waard.

Bronnen:

Tongeren, ontstaan en groei van een landgoed, J.C. Kreffer
Notities van Bertus van den Bremen

Reactie op 'Protest in Vaassen'

Ampt Epe 146

Wim van 't Ende

Er zijn wat aanvullingen op het prachtige verhaal van Evert de Jonge in Ampt Epe 146 te maken.

De genoemde oud-kerkenraadsleden hadden in de vroege jaren na de reformatie een belangrijke rol bij gewichtige beslissingen. Daarom bleven ze nog een bepaalde tijd in functie. In die tijd moesten ze betrokken worden bij gewichtige beslissingen. Zij vormden in die tijd de *Oude Kerkenraad*. Samen met de zittende kerkenraad vormden ze dan de *Brede Kerkenraad*.

De rol die deze brede kerkenraad had, laat zich raden. Ze zorgden voor een overdracht en behoud van de benodigde kennis. In Vaassen had men nog maar kort een kerkenraad en was er nog niet al te veel kerkbestuurlijke ervaring.

Deze eerste kerkenraad werd in 1643 opgericht door de tweede predikant van Vaassen, ds. Conradus Goddaeus. Toen zijn gezondheid ruim tien jaar later slechter werd, kon hij de kerkenraad helpen met de procedures voor het benoemen van een nieuwe predikant. De benoeming van de nieuwe predikant, Johannes Peregrinus, vond plaats in 1655. Deze benoeming zal vanwege de betrokkenheid van de oude predikant op een soepele manier zijn verlopen en daarom ook zijn geaccepteerd. Deze Johannes Peregrinus leefde na zijn benoeming echter nog maar kort en daarom was het rond 1658 nodig een nieuwe predikant te benoemen. Omdat Conradus Goddaeus intussen ook was overleden, moest de kerkenraad de benoeming nu op eigen kracht doen. De procedurele regels zullen hun niet voldoen-

de bekend zijn geweest en hun ook niet door een consulent (naburige predikant die de diensten van een vacante gemeente waarneemt) zijn aangereikt.

Het is bijzonder dat men 'cuiperij' (omkoping/vriendjespolitiek) als argument gebruikt. De grootste grief was de verwantschap met andere predikanten. Dan had men ook behoorlijke bezwaren kunnen hebben tegen Johannes Peregrinus! Deze was nota bene de schoonzoon van Conradus Goddaeus en een kleinzoon van de laatste pastoor van Vaassen, Peregrinus van Heerde. Bovendien was zijn vader, Petrus Peregrinus, predikant in Voorthuizen. Dergelijke verwantschap van geestelijken was in die tijd vrij gebruikelijk. Een goedkoop argument dus.

Bronnen

Kerkgeschiedenis van Vaassen, Ds. G. van der Zee
Kerkelijke archieven, archiefdienst Hervormde kerk 1970
Boek der gedachtenissen
1100 jaar Vaassen, Paul Terwel

Oproep aan onze lezers

In verband met het feit dat het volgend jaar 60 jaar geleden is dat ons land bevrijd werd, is het plan gerezen ter gelegenheid daarvan in mei 2005 een soort "Bevrijdingsnummer" uit te geven (kopij graag 30 maart a.s. in ons bezit!).

Graag willen wij iedereen die herinneringen heeft aan de oorlog (of de bevrijding) oproepen die gedachten op papier te zetten en aan ons toe te zenden. Ook verhalen die u van anderen gehoord heeft, zijn natuurlijk van harte welkom!

Vindt u het moeilijk dit zelf te doen, dan willen wij u graag daarbij helpen! Wij zien uw reacties graag tegemoet!

Lezers reageren...

Het zijn tegenwoordig niet alleen maar 'lezers' die reageren, ook mensen die op de website van Ampt Epe terechtkomen en daar voor hen interessante informatie ontdekken...

Zo ook Bum Beekman. Hieronder volgt zijn e-mail.

Geachte heer Van 't Einde,

Op de site Ampt Epe trof ik uw naam en e-mailadres aan; op zoek naar de geschiedenis van de familie Beekman kwam ik er bijna bij toeval terecht.

Nog niet zo heel lang geleden ben ik met mijn onderzoek begonnen. Stukje bij beetje kom ik wat verder. En gaandeweg is ook mijn belangstelling toegenomen.

De oudste Beekman van wie met enige zekerheid vaststaat dat hij tot mijn voorouders behoort, is een Gerrit Beekman, gehuwd met Christina Stadtlander. Zij hebben zich op 't Loo bij Apeldoorn gevestigd. Hun oudste kinderen, Jan (Johannes), geboren in 1720 - van hem stam ik af - en Peter worden op 't Loo gedoopt, de volgende kinderen allemaal in Vaassen en r.k.

Gerrit Beekman (meestal: Beeckman) zal wel omstreeks 1690 geboren zijn.

Op uw site nu kwam ik ook een Gerrit Beeckman tegen, in het schattingsregister Ampt Epe van 1592 en bij de rubriek Kerspel Vaassen. Ook komt Gerrit Beeckman voor op een schuldbekentenis uit 1611 en in een stuk uit 1633 wordt nog eens melding van hem gemaakt; hij is dan al overleden

en zijn erfgenamen hebben zijn schuld kennelijk afbetaald.

Ik beseft dat ik van uw tijd roof, maar zou toch willen vragen of u mij iets verder kunt helpen, of u bij mij opkomende vragen kunt beantwoorden als "Zijn er gegevens bekend over kinderen van deze Gerrit?" en "Is er meer over hem te vinden dan het al genoemde?"

Het spreekt voor zich dat ik de aan eventuele antwoorden verbonden kosten met plezier wil voldoen en altijd tot een wederdienst bereid ben.

Ik zie een reactie met grote belangstelling tegemoet.

Met een vriendelijke groet,
Bum Beekman
Wielingenweg 57
1826 BD Alkmaar
072-5623504
e-mail: 3bees@tiscali.nl

OPROEP

Onze vraag aan u is natuurlijk: Wie kan Bum Beekman verder helpen? Gezien de vele 'Beekmannen' in onze contreien, zou het fijn zijn als u (een afschrift van) uw reactie ook aan Ampt Epe stuurt, zodat wij dit weer in een volgend nummer kunnen plaatsen.

Johannes à Loo

Wim van 't Einde

Naast mijn reactie op 'Protest in Vaassen' is het goed om ook wat over deze predikant met het langste dienstverband uit de kerkgeschiedenis van Vaassen te publiceren.

Dominee à Loo, die ook wel Joannes of Jan d'Loo wordt genoemd, werd in het jaar 1636 in Elburg geboren. Zijn vader heette Lambertus.

Johannes werd op 20 augustus 1657 als student ingeschreven aan de universiteit van Groningen. Bij de inschrijving werd de tekst *Gratis ob commendationes RD Widmarii* toegevoegd. Het RD staat voor Rectoris Doctoris. Het betekent dat hij daar zijn studie kon volgen op voordracht van de rector van de universiteit, doctor Widmarus. Een eer die niet velen te beurt viel.

Al snel, in januari 1658, werd Johannes à Loo beroepen door de kerkenraad, een beroep waartegen de oude kerkenraad al snel een protest indiende bij het Hof van Gelderland. Over dit protest kunt u meer lezen in Ampt Epe 146. Het protest werd door het Hof echter verworpen.

Wanneer Johannes à Loo werd bevestigd en intrede deed, is niet bekend, maar het zal allicht vóór 4 mei 1658 zijn geweest. Op die datum verscheen hij namelijk als predikant in de classicale vergadering. In die vergadering werd ook melding gemaakt van de problemen die er rond zijn benoeming waren.

Maar zijn problemen waren nog niet opgelost, want Abigaïl, de weduwe van de vorige predikant Johannes Peregrinus, eiste in april 1659 een deel van het traktement van Johan-

nes à Loo, waarop ze recht meende te hebben. Hoe deze traktementskwestie is afgelopen, is mij niet bekend.

Dominee à Loo trouwde op 18 juli 1665 met de toen 26-jarige Lucretia Feyt. Omdat het doopregister van de kerk tussen 1654 en 1670 ontbreekt, is niet vast te stellen hoeveel kinderen ze kregen. Uit latere jaren zijn drie van de kinderen van het echtpaar bekend:

- ♦ **Susanna** is bekend, omdat ze met Pinksteren 1684 be-lijdenis van het geloof aflegde en in 1686 in het huwelijks trad met dominee Jan Hendrik Ledeboer, predikant in Almelo.
- ♦ **Lambertus Joannes** werd gedoopt op 15 augustus 1675.
- ♦ **Henricia** werd gedoopt op 29 april 1677.

Dat Johannes à Loo relaties onderhield met andere predikanten, blijkt uit een gedicht dat hij schreef naar aanleiding van de geboorte van Franciscus, zoon van Petrus Martinus, predikant in Nunspeet. Deze Petrus was de zoon van de vroegere predikant van Epe, Franciscus Martinus. Deze predikant was bevriend met de Vaassense predikant Conradus Goddaeus. Beide predikanten schreven regelmatig gedichten en hadden contact met de in die tijd bekende dichters Huygens, Hooft en Cats.

Johannes à Loo overleed na mei 1708 op de leeftijd van ongeveer 72 jaar. Hij diende, na een moeilijke beginperiode, de gemeente van Vaassen ruim 50 jaar.

Geroemt baast Suilichem,
Dien prince der poëten,
Gelyk also syn lof van Hooft is
uitgemeten.

De brave Camper school,
Tot haren grooten nut,
Zyn dienst heeft eerst genoten.

Daarna die Eper kerk,
Daar nog niet is vergeten
Syn trouwe hoederschap,
Waarvan nog veele weten.

Te roemen tot syn loff,
Die noit sal t'ondergaan,
Soo lang als daar die kerk
Sal bloeyend blyven staan.

Literatuurverwijzingen:

Kerkgeschiedenis van Vaassen, ds. G. van der Zee
Kerkelijke archieven, archiefdienst Hervormde kerk 1970
Boek der gedachtenissen
Gezinsboek Vaassen, Veluwe Geslachten
Protest in Vaassen, Evert de Jonge, Ampt Epe 146
Franciscus Martinus, G.S. van Lohuizen, Ampt Epe 9
1100 jaar Vaassen, Paul Terwel

Een willekeurige greep uit het Woordenboek van Epe

De volledige titel van het boek is: "Woordenboek van het dialect van Epe". Het boek is destijds samengesteld door Aaltje en Bertus van den Bremen en uitgegeven door Ampt Epe (1982).

In de komende nummers zal de redactie –onder de noemer "Een willekeurige greep"– steeds enkele woorden eruit halen om als 'vulstukje' te gebruiken.

AALTE, *de*, mestvocht, gier.

AALTEN, gieren, dwz. vloeibare mest op het land brengen. *De boer is 't gresland an 't aalten*.

AALTENKELDER, *de*, vklw. keldertien, gierkelder.

AALTENPUTTE, *de*, *puttien*, gierput.

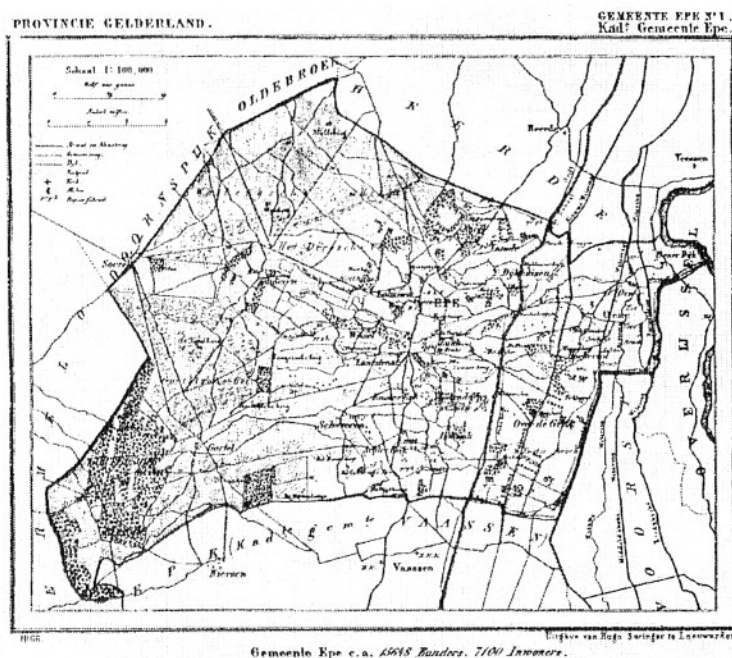
AALTENSCHEPPEP, *de*, *scheppertien*, klein emmertje aan lange steel om de aalte (gier) uit de put in bv. een ton te scheppen. Ook wel gebruikt om kleine hoeveelheden over het land uit te spreiden; of om een drinkbak voor het vee in een wei vanuit een sloot vol te scheppen.

Genealogie van de familie VAN LOHUIZEN

Jan van Lohuizen, Apeldoorn

Reeds meerdere jaren ben ik bezig met het maken van de stamboom van de familie Van Lohuizen. Met name de mensen die gewoond hebben in de geografische lijn Apeldoorn tot Zwolle.

Voor zover ik heb kunnen terugvinden, komen de Van Lohuizens, voor wat betreft mijn lijnen, uit de omgeving van

Epe, alwaar ook de bekende Lohuizer-enk is. Globaal kan ik tot nu toe de gegevens terughalen tot ongeveer 1680.

Graag zou ik, mede door het publiceren van het begin van mijn gegevens, in contact willen komen met naamgenoten en/of aangetrouwde familieleden. Tot nu toe beschik ik over gegevens van ongeveer 760 personen en ruim 240 relaties. Echter vanaf ongeveer 1930 tot heden is het steeds moeilijker om aan gegevens te komen. Mocht u geïnteresseerd zijn of kent u naamgenoten of aangetrouwden, dan zou ik dat graag van u vernemen, zodat ik de familiegegevens kan aanvullen.

De reeds bekende gegevens staan op mijn homepage, onder de link van mijn "genealogische gegevens". Misschien kunt u daar al een aanknoping vinden; anders ben ik bereikbaar via mijn e-mail.

Email: j.a.van-lohuizen@planet.nl

Homepage: <http://home.planet.nl/~lohui056/>

I.1 **Aarent Claas**, geb. ong 1680, tr. **Aaltjen JANS**, geb. ong 1680.

Uit dit huwelijk:

1. **Betjen CLAAS**, geb. Epe 25-05-1711
2. **Klaas van LOHUYZEN**, geb. Epe 22-01-1713
3. **Jan Arends (Jan Arends) van LOOHUYZEN**, geb. Epe 12-05-1715 (zie II.3)

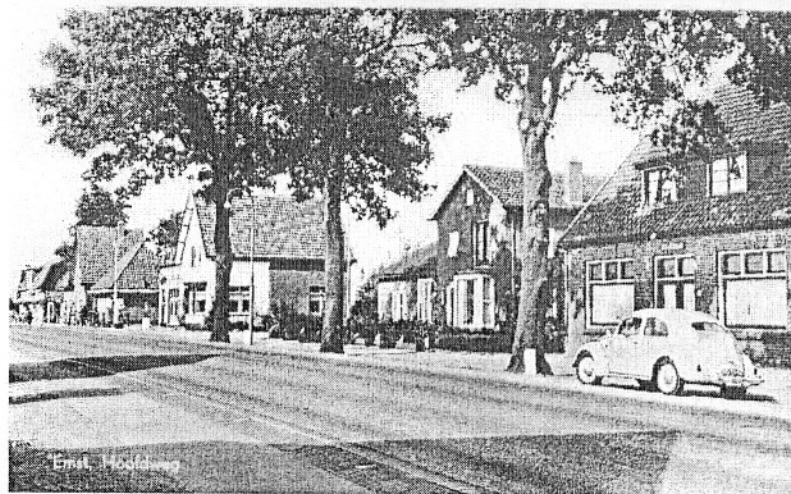
II.3 **Jan Arends** (Jan Arends) **van LOOHUYZEN**, geb. Epe 12-05-1715, ged. ald. 12-05-1715, overl. Heerde 19-09-1778, begr. ald. 25-09-1778, tr. ald. 12-04-1738 **Janna Arends** (Janna Arends) **van de BISSE**, geb. Heerde 09-03-1715, overl. < sept 78, dr. van **Arent Willems van DE/R BISSE** en **Anna** (Anna) **KROLS/KRULS**

Uit dit huwelijk:

1. **Arend Jans van LOHUYZEN**, geb. Heerde 15-02-1739, overl. ald. 29-10-1816, nalaten 2 zoons, begr. Heerde 02-11-1816, otr. ald. 16-04-1773, tr. ald. 09-05-1773 **Aaltjen GERRITS**, geb. Heerde 05-04-1750, Zonder, overl. ald. 05-01-1798, heeft nagelaten haar man en kinderen. Fiche RBS 884 Heerde nr. 022, blz 38. Begr. Heerde 11-01-1798
2. **Harmen Jans** (Harmen) **van LOOHUYSEN**, geb. Heerde 20-11-1740. RBS 876 nr. 04 Heerde, overl. Heerde 27-01-1803, begr. ald. 01-02-1803, tr. ald. 17-03-1773 **Trientje Hendriks** (Trijntje) **BIJSTERBOS**, geb. ong 1740, overl. Heerde 20-01-1815. Woonde in Markluiden, huisnummer 22, dr. van **Hendrik Gerrits BIJSTERBOS** en **Janna Aarts BEKENKAMP**
3. **Aaltjen van LOHUYZEN**, geb. Heerde 03-05-1744, tr. ald. 02-05-1773, fiche nr. 13, RBS 880. Echtgenoot is **Jan WILLEMS**, geb. Heerde 26-12-1731
4. **Willempje Jans van LOHUIJSEN**, geb. Heerde 12-06-1746, overl. ald. 03-10-1820, begr. ald. 06-10-1820, tr. Epe 28-02-1779 **Willem HEIMANS**, geb. Epe 20-06-1751, overl. Brummel vóór

1820. Zoon van Heymen Willems Brummel en Geertje Hendriks

5. **Bertha Jans van LOHUYZEN**, geb. Heerde 03-04-1748, tr. ald. 17-11-1782 (get.: RBS 880 pag. 25 nr. 7) **Teunis Jans GERRITS**, geb. Veesen 12-12-1751
6. **Jan Jansz van LOHUYZEN**, geb. Heerde 25-06-1758, smidsbaas te Epe, overl. ald. 29-11-1840, tr. (1) ald. 12-05-1783 **Janna WELBERGEN**, geb. Delden, overl. Epe 28-02-1796, begr. ald. 05-03-1796, tr. (2) Heerde 07-05-1797

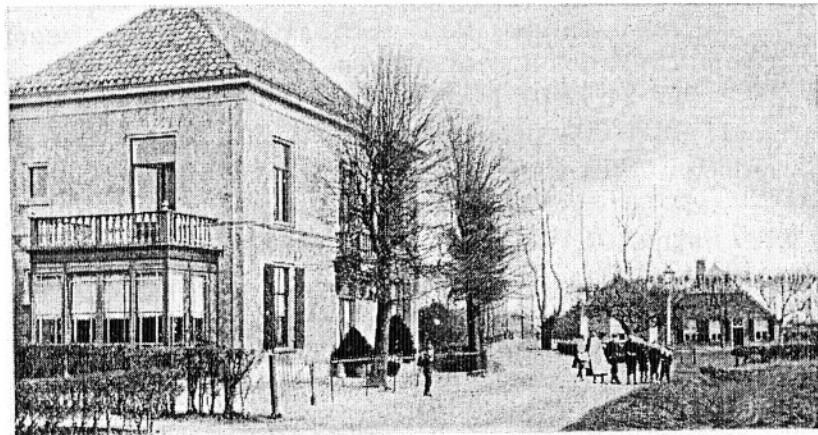
EMST - HOOFDWEG

Omstreeks 1958-1960.

Van rechts naar links: Het Dorpshuis, het Groene Kruisgebouw, Garage Van Mossel met benzinepomp, Kapper Meeuwig. Nog net zichtbaar de Nieuwe Kroon.

Hotel-restaurant 'De Veluwe'

J. Schumacher

Groote weg - Vaassen.

Op een door B.F. Gemke uitgegeven ansichtkaart zien we maar een klein gedeelte van de Deventerstraat (vermelding: Groote weg - Vaassen), met rechts het boerenhuis dat als 'De Teij' bekend stond. Daarom werd deze weg naar Deventer in de volksmond ook wel de Tiestraote genoemd. De naam 'De Teije' vinden we nog terug in een straatnaam en natuurlijk in de 'Teijeshof', het nieuwe appartementencomplex aan de Deventerstraat, waar voorheen de firma Proper was gevestigd. De Teije was in vroeger eeuwen een plek waar recht werd gesproken.

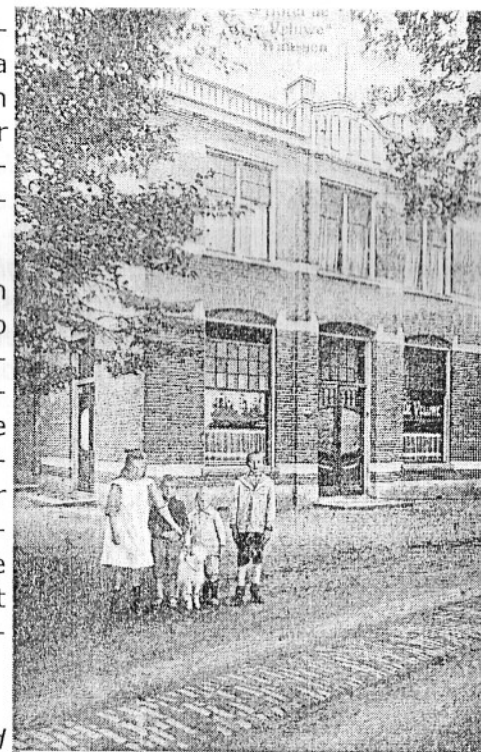
Rond 1900 woonde in het eerder genoemde boerenhuis Ant. Bervoets, die sterke drank verkocht en schoenen repareerde. De heer E.A. Stoer kocht dit huis en liet het afbreken.

Op de vrijgekomen plek verscheen een nieuw gebouw waarin Stoer zijn café-restaurant had.

Ter gelegenheid van de opening maakte het Vaassens Fanfare Corps op zondag 23 juni 1907 er van vier uur 's middags tot elf uur 's avonds muziek.

In augustus 1929 opende de heer D. Tamminga in ditzelfde pand er zijn geheel nieuwe en naar de eisen van die tijd ingerichte café 'De Veluwe'.

Op een zondagmiddag in juli 1930 moest de hulp van de gemeenteveldwachter worden ingeroepen, omdat een zekere H. de W. uit Zuuk iedereen in het café, maar ook daarbuiten, bedreigde met een mes. De krant gaf destijds van dit voorval een sfeervol verslag:

Hotel 'De Veluwe' van
D. Tamminga

" - Zondagmiddag werd de gemeenteveldwachter alhier ter assistentie geroepen in het café Tamminga aan den Deventerweg, omdat een zekere H. de W. uit Zuuk, bij de politie lang geen onbekende, zoowel in als buiten het café een ieder dreigde met een mes. Op de komst van den veldwachter vertrok hij met een kameraad per rijwiel. Blijkbaar had men goed gedronken, althans

geen van beiden kon stuur houden. In de Jan Mulderstraat, kort bij de Hoofdstraat, smakten zij beiden op den weg en de veldwachter meende in het belang der veiligheid te moeten ingrijpen. Hij greep De W. om hem in te sluiten, maar dat ging niet makkelijk, zoodat de veldwachter de handen vol had. De W. trok daarop een groot mes uit de zak en wilde daarmee den veldwachter te lijf. In een worsteling wist de veldwachter het mes te grijpen. Tegen zijn overbrenging verzette De W. zich zoo, dat de gummistok danig gebruikt moest worden, doch De W. voelde blijkbaar geen klappen. Hij kreeg de gummistok te pakken en wilde den veldwachter dien afnemen, waardoor een langdurige worsteling ontstond. Een groot aantal nieuwsgierigen stond hierbij toe te zien. De veldwachter nam tenslotte, om zijn gummistok weer machtig te worden, zijn revolver en sloeg den arrestant, zoodat diens vuisten verwond werden. De gummistok kwam weer in 't bezit van den eigenaar, maar De W. bleef zoo woest, dat de veldwachter verzocht aan iemand onder 't publiek om te helpen, waaraan werd voldaan. De arrestant werd hevig bloedende overgebracht naar de plaats die hem lang niet onbekend is. Wat De W. te wachten staat kan ieder begrijpen; een gevoelige straf is hier op haar plaats. De kameraad werd eveneens gearresteerd doch die was wijzer, pleegde geen verzet maar ging gemoedelijk mee."

De heer Tamminga liet zijn hotel-restaurant in 1934 restaureren en op 5 mei volgde de heropening.

Op zoek naar meer gegevens werd ik verrast door het bericht dat het pand van Tamminga, eind januari 1937, gemijnd werd door J. Brummelkamp, autobusondernemer te Vaassen, voor een bedrag van 4500 gulden. In een advertentie, geplaatst op 31 maart 1937, werd door Tamminga wegens opheffing hotel- en café-inventaris te koop aangeboden, waaronder biljart, eiken buffet, tafels, stoelen, tuin-

Op de vrijgekomen plek verscheen een nieuw gebouw waarin Stoer zijn café-restaurant had.

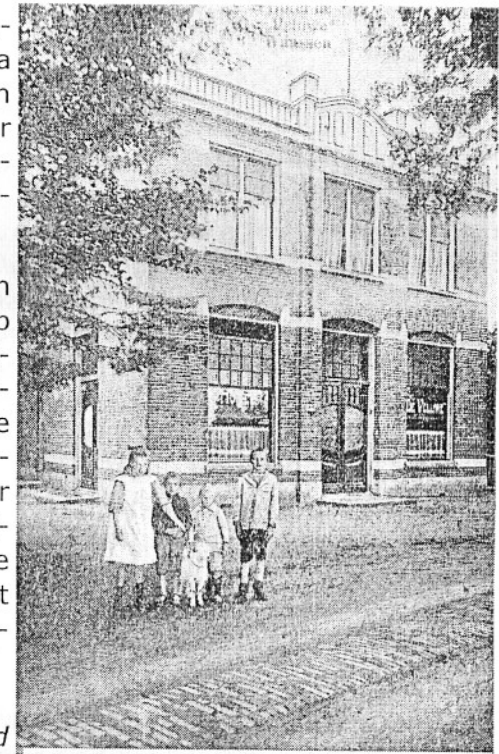
Ter gelegenheid van de opening maakte het Vaassens Fanfare Corps op zondag 23 juni 1907 er van vier uur 's middags tot elf uur 's avonds muziek.

In augustus 1929 opende de heer D. Tamminga in ditzelfde pand er zijn geheel nieuwe en naar de eisen van die tijd ingerichte café 'De Veluwe'.

Op een zondagmiddag in juli 1930 moest de hulp van de gemeenteveldwachter worden ingeroepen, omdat een zekere H. de W. uit Zuuk iedereen in het café, maar ook daarbuiten, bedreigde met een mes. De krant gaf destijds van dit voorval een sfeervol verslag:

" - Zondagmiddag werd de gemeente-veldwachter alhier ter assistentie geroepen in het café

Tamminga aan den Deventerweg, omdat een zekere H. de W. uit Zuuk, bij de politie lang geen onbekende, zoowel in als buiten het café een ieder dreigde met een mes. Op de komst van den veldwachter vertrok hij met een kameraad per rijwiel. Blijkbaar had men goed gedronken, althans

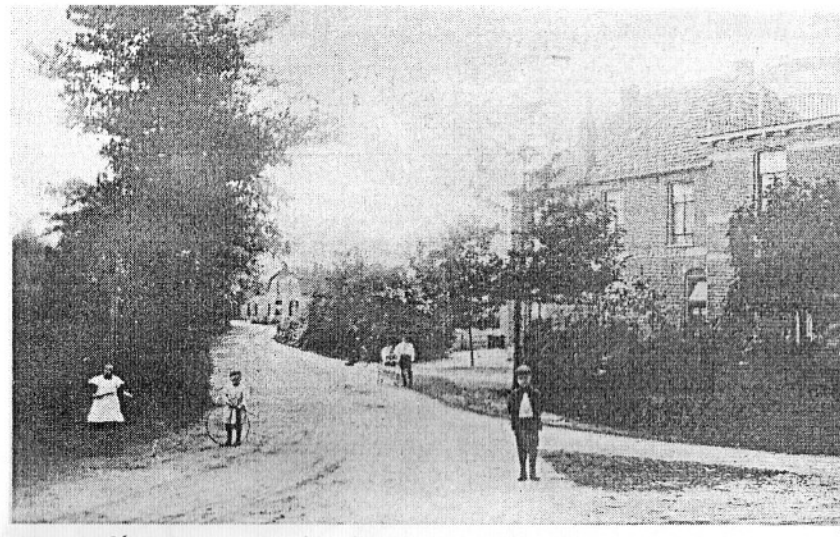

Hotel 'De Veluwe' van
D. Tamminga

geen van beiden kon stuur houden. In de Jan Mulderstraat, kort bij de Hoofdstraat, smakten zij beiden op den weg en de veldwachter meende in het belang der veiligheid te moeten ingrijpen. Hij greep De W. om hem in te sluiten, maar dat ging niet makkelijk, zoodat de veldwachter de handen vol had. De W. trok daarop een groot mes uit de zak en wilde daarmee den veldwachter te lijf. In een worsteling wist de veldwachter het mes te grijpen. Tegen zijn overbrenging verzette De W. zich zoo, dat de gummistok danig gebruikt moest worden, doch De W. voelde blijkbaar geen klappen. Hij kreeg de gummistok te pakken en wilde den veldwachter dien afnemen, waardoor een langdurige worsteling ontstond. Een groot aantal nieuwsgierigen stond hierbij toe te zien. De veldwachter nam tenslotte, om zijn gummistok weer machtig te worden, zijn revolver en sloeg den arrestant, zoodat diens vuisten verwond werden. De gummistok kwam weer in 't bezit van den eigenaar, maar De W. bleef zoo woest, dat de veldwachter verzocht aan iemand onder 't publiek om te helpen, waaraan werd voldaan. De arrestant werd hevig bloedende overgebracht naar de plaats die hem lang niet onbekend is. Wat De W. te wachten staat kan ieder begrijpen; een gevoelige straf is hier op haar plaats. De kameraad werd eveneens gearresteerd doch die was wijzer, pleegde geen verzet maar ging gemoedelijk mee."

De heer Tamminga liet zijn hotel-restaurant in 1934 restaureren en op 5 mei volgde de heropening.

Op zoek naar meer gegevens werd ik verrast door het bericht dat het pand van Tamminga, eind januari 1937, gemijnd werd door J. Brummelkamp, autobusondernemer te Vaassen, voor een bedrag van 4500 gulden. In een advertentie, geplaatst op 31 maart 1937, werd door Tamminga wegens opheffing hotel- en café-inventaris te koop aangeboden, waaronder biljart, eiken buffet, tafels, stoelen, tuin-

Het café-restaurant, hoek Deventerweg/Stationsstraat

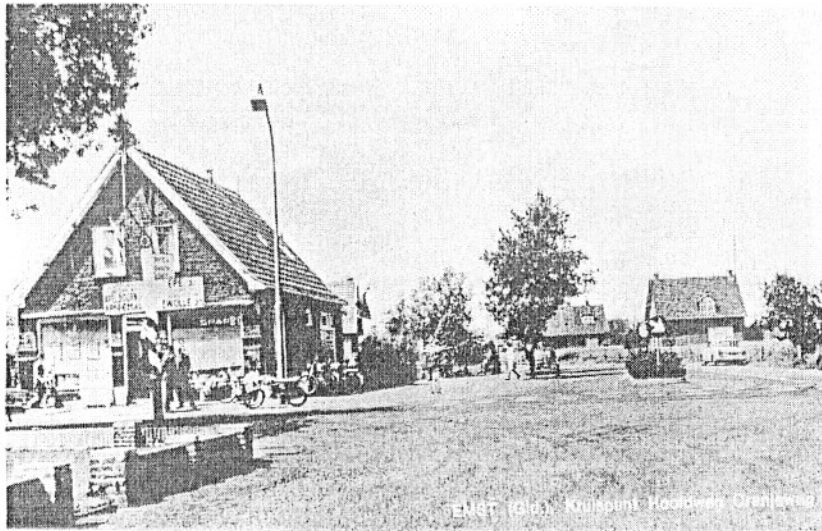
tafels en stoelen, enz.

Na het vertrek van Tamminga opende Van Kregten er in 1938 zijn kapperszaak. Tien jaar later nam herenkapper C. Haster deze zaak over en bleef zijn vak hier uitoefenen tot 1996.

Een ander deel van het huis gaf vanaf 1959 respectievelijk onderdak aan boekhandel Dekker, de schoenenzaak van Neijenhuis, de speciaalzaak in verlichtingsartikelen van Haverkamp en de Wereldwinkel.

Op dit moment kan de hamer, door een geschil, het geplande sloperswerk nog niet uitvoeren, maar wanneer dit wel het geval is, dan verdwijnt daarmee het bijna honderd jaar oude pand, om plaats te maken voor 19 luxe appartementen. De opdrachtgever van dit bouwproject, Maartenspoort

geheten, is Van Vemde Fasna CV uit Twello.

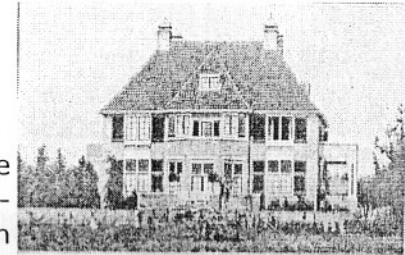

EMST – KRUISPUNT HOOFDWEG / ORANJEWEG Omstreeks 1968.

Op de hoek ziet u de Spar-winkel van Vos, waar nu Schil-derbedrijf Huis in 't Veld gevestigd is.

In 1990 werd op dit kruispunt een rotonde aangelegd. Let ook op het 'nostalgische' verkeersbord!

Reactie n.a.v. Pelzerkamp / OPROEP Ampt Epe 146

Via de voorzitter van Ampt Epe bereikte ons het volgende verzoek van mevrouw Tineke van Domburg:

"Mijn naam is Tineke van Domburg en ik ben op zoek naar groepsfoto's van de bleekneusjes in de vakantiekolonie Pelzerkamp.

Een jaar geleden heb ik het programma op tv gezien (Twee Vandaag) over de bleekneusjes wat op mij een enorme indruk maakte en ik ben gelijk gaan spitten.

Aangezien ik er drie keer ben geweest, ben ik gelijk gaan bellen (van de VVV in Epe tot aan de Gemeente). De gemeente Epe heeft op hun website bij Historie wel een stukje over de Pelzerkamp geplaatst. Ook op de website van Ton (www.vakantiekolonie.nl) komt steeds meer info binnen en er melden zich steeds meer mensen die bij de Pelzerkamp zijn geweest en ik proef dat heel veel mensen info willen en ook de foto's (want van elke groep is een foto gemaakt).

Zelf ben ik nog een keertje teruggeweest in de jaren 80, maar toen waren ze het net aan het slopen en ik trof alleen nog maar puinstukken aan.

Ik hoop dat jullie mij verder kunnen helpen en meerdere zoekenden van de bleekneusjes van de Pelzerkamp."

Als er dus nog 'bleekneusjes' zijn die verdere contacten willen leggen of misschien personeel uit Epe of omgeving, dan kunnen zij hun reactie sturen naar de gebruikelijke adres-

sen van Ampt Epe (zie binnenblad) of rechtstreeks naar Tineke van Domburg (e-mail: fam_domburg@wanadoo.nl).

Zoals Tineke al meldt in bovenstaande oproep, is zij drie keer naar de Pelzerkamp geweest. Zij kwam uit een gezin van tien kinderen; zes van hen zijn in de loop der jaren in Epe geweest.

Volgens de heer Kouwenhoven zouden er in totaal wel zo'n zesduizend kinderen 'opgevangen' zijn. Stel dat er op zo'n foto 50 kinderen tegelijk stonden, dat zou betekenen dat er wel zo'n 120 foto's in omloop moeten zijn....

HET NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD van Zaterdag 23 October 1926 schrijft o.a.:

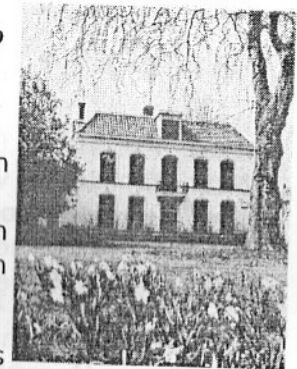
- Aan de vergetelheid onttrekken en tevens ter waarschuwing aan anderen, is zeker wel het volgende waard.

Naar den kermis Don-
derdag nam F.v.W. alhier zijn beurs mede, inhoudende ruim f 108,—; zegge ruim honderd en acht gulden. Hij verloor de beurs. De politie werd in den arm genomen en met deze mocht het F.v.W. gelukken, de portemonnaie met inhoud in een der schuitjes van den luchtschommel terug te vinden. Natuurlijk groote blijdschap bij F.v.W. Als de beurs eens niet teruggevonden was, vragen we, wat dan?
Afkeurenswaardig is het voor een jongmensch zooveel geld bij zich te dragen op een kermis.

Reactie op artikel over Beekzicht Ampt Epe 147

Reina van Dijk-Hendriks, Twello

Ik heb een aantal herinneringen aan Beekzicht.

Mijn schoonvader was van 1934 tot aan de opheffing in 1948 directeur van Beekzicht.

Het was een triest gezicht; de jongens werden er kaal geschoren. Dat werd toen als schande gezien, immers alleen kinderen met luizen werden kaalgeschoren. De kinderen werden erdoor gestigmatiseerd. Het waren jongens die veelal uit gebroken gezinnen uit het westen kwamen en door de vereniging 'Tot Steun' werden geplaatst in Beekzicht.

Toen mijn schoonvader Van Dijk directeur van Beekzicht werd, veranderde er veel; het werd moderner. Hij ging met de kinderen naar het zwembad en hij deed met hen meer aan sport.

Na 1950 was hij directeur van Boszicht in Doldersum (gemeente Vledder). Dit was een justitiële inrichting waar jongens terecht kwamen na contact met Justitie.

Mijn vader was een van de oprichters van de school voor moeilijk lerende kinderen, de huidige Van der Reijden-school. Deze school werd rond 1954 opgericht en na een verbouwing in Beekzicht gehuisvest.

Reactie op 'De Bruidskom' (1) Ampt Epe 148

Lulof Terwel, Vaassen

Naar aanleiding van het mooie artikel over **de bruidskom** door Lijda van den Bremen-Jonker heb ik enkele opmerkingen en aanvullingen.

Lijda schrijft dat het gezin van **Gerrit Jans Bosch & Geertje Jans Vosselman** een zoon heeft: **Jan Vosselman Bosch**, geboren op 22-10-1816, welke enig kind zou zijn.

Het gezin bestond volgens mij uit de volgende personen.

Gerrit Jans Bosch

Geboortedatum: 16-08-1779 (Epe)

&

Geertje Jans Vorstelman

Geboortedatum: 18-03-1792 (Epe)

Gehuwd te Epe, huwelijksdatum: 27-02-1813.

Uit dit huwelijk zijn de volgende kinderen geboren.

1 **Jan Vosselman Bosch**

Geboortedatum: 22-10-1816 (Epe)

Gehuwd op 24-04-1841 te Epe met

Willemina Bibo

2 **Timen Bosch**

Geboortedatum: 26-02-1819 (Epe). overleden 24-07-1897 te Epe

Gehuwd op 17-08-1844 te Epe met

Gerrigje Weijers Bosch

Geboortedatum: 21-06-1825 (Epe), overleden 16-09-1886 te Epe

3 **Trijntje Bosch**

Geboortedatum: 17-10-1823 (Epe), overleden: 02-05-1878 (Epe)

Gehuwd op 24-03-1848 te Epe met

Timen van den Burg

Geboortedatum: 10-04-1824 (Epe), overleden: 30-10-1902 (Apeldoorn)

4 **Aaltje Bosch**

Leeftijd: 49. Geboorteplaats: Epe

Gehuwd op 22-12-1876 te Epe met

Jacob Eilander

Leeftijd: 48. Geboorteplaats: Heerde

5 **Johannes Bosch**

Leeftijd: 35. Geboorteplaats: Epe

Gehuwd op 25-04-1865 te Epe met

Dirkje Witteveen

Leeftijd: 32. Geboorteplaats: Epe

Uit het bovenstaande gezin zijn **Timen** en **Trijntje** en hun partners de grootouders, van mijn grootouders moederskant. Mijn grootouders waren achterneef en achternicht van elkaar.

Bronnen Archief Epe en Genlias

Vaassen, 04 november '04

Reactie op 'De Bruidskom' (2) Ampt Epe 148

Bill van Tongeren

Naar aanleiding van het artikel van Mevr. Lijda v.d. Bremen-Jonker in Ampt Epe Nr. 148 pag. 20.

Mag ik me even aan haar voorstellen als een ver, heel heel ver familielid? Onze gemeenschappelijke voorouders waren Jan Jans Bosch, geb. 15 Juni 1727, en Trijntje Barths van Essen, geb. 30 Augustus 1745.

Trijntje was de dochter van Bart Reiers en Janna Gerrits, beiden van Gortel en getrouwd op 23 Augustus 1736.

Jan Bosch en Trijntje Barths trouwden op 22 Maart 1767. Hun oudste kind en dochter was mijn betovergrootmoeder Wilmpje Bosch, geboren Februari 1768. Zij was dus de oudere zuster van uw Gerrit Jans Bosch, geb. 17 Augustus 1779. Mijn Wilmpje trouwde later (29 Mei 1791) met mijn betovergrootvader in rechte lijn: Peter Goossens van Tongeren (1758-1830). Als gezin waren ze mede-eigenaar van het landgoed Tongeren in de eerste helft van de 19de eeuw.

Uw Gerrit Jans en mijn Wilmpje hadden blijkbaar nog een broer Andries, aan wie ik mijn tweede voornaam te danken heb.

Met dank voor Uw artikel en in de hoop dat U me niet te "indringend" vindt, met hartelijke genealogische groeten,

Willem Andries van Tongeren

Zaterdag 23 October 1926. 40ste jaar.

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD

Wijhe, Oist, en omstreken, als: Ems, Nijbroek, Gene, Terwolde, Twello, Vaassen, Veen, Vorchten, Wapenvelde, Welsum, Weeze, enz.

PLAATSELIJK NIEUWS.

12-10-1926. De Vaassensche Pluimvee-Vereniging hield Dinsdagavond j.l. in de zaal van den heer Horst, hare eerste propagandavergadering. De zaal was zeer goed bezet met leden en belangstellenden. De heer Salm opende de vergadering en deelde mede, dat het bestuur met den heer Van Straaten was uitgebreid; dat later, als reglement en Statuten gereed waren, de vereeniging verdere stappen zou doen, om in 't belang der leden werkzaam te zijn.

De lezing met lichtbeelden van den heer Van Laar kon, hoewel aangekondigd, niet doorgaan. In de plaats daarvan zou de heer Holsteijn van Apeldoorn heden avond lezen. Deze begon met de mededeeling, dat hij het zou

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN.

Meelike Stoeleing
Verstopping, ongemakke of flegma stoeleing, wordt over het algemeen geacht door de natuur en moet wettende

Mijnhardt's Laseretteblijven
bij Apeldoorn en Dinsdag. Dinsdag 23 Oct. 1926.

Het doel van de eerste vergadering was, om de leden te informeren over de vereeniging, die in 't belang der leden werkzaam te zijn.

In het "Nieuws- en Advertentieblad" van zaterdag 23 October 1926 stond het volgende artikel over de eerste propagandavergadering van de "Vaassensche Pluimvee-Vereniging":

VAASSEN. De Vaassensche Pluimvee-Vereniging hield Dinsdagavond j.l. in de zaal van den heer Horst, hare eerste propagandavergadering. De zaal was zeer goed bezet met leden en belangstellenden. De heer Salm opende de vergadering en deelde mede, dat het bestuur met den heer Van Straaten was uitgebreid; dat later, als reglement en Statuten gereed waren, de vereeniging verdere stappen zou doen, om in 't belang der leden werkzaam te zijn.

De lezing met lichtbeelden van den heer Van Laar kon, hoewel aangekondigd, niet doorgaan. In de plaats daarvan zou de heer Holsteijn van Apeldoorn heden avond lezen. Deze begon met de mededeeling, dat hij het zou

hebben over "Hoe haal ik het meeste voordeel uit m'n kippen". Er waren kippen, die geld opbrengen en die geld kosten. Een kippenhouder moet juist dat dier uitzoeken, waar hij het grootste voordeel van heeft. De afstamming der kip was een voornaam iets. Over de goede verzorging der kippen; over het valnesten-systeem, het voederen, de huisvesting, het grootbrengen der kuikens, het broeden der eieren door kippen of door broedmachines, het oprichten van centrale kippenbroederijen, het steeds hebben van kuikens en kippen afzonderlijk, het gebruik van week- of droog voer, de droge-voeder-methode of de week-voeder-methode, alle zaken, die de heer Holsteijn met voorbeelden uit de praktijk duidelijk toelichtte.

Spreker drong bij de aanwezigen er op aan, dat zij zich allen aansluiten moesten bij de vereeniging; daarin zit kracht. Gezamenlijk werken kan beter, productiever geschieden. Ook het zich abonneren op een "Kippenkrant" raadde hij aan.

Het blad "Klein Pluimveeteelt" uitgave van de drukkerij de Vlijt te Arnhem kost niet veel en was z.i. uitstekend.

De aardige causerie over alles wat de kippen betrof, viel zeer in den smaak. Een dankbaar applaus loonde den spreker.

Van de gelegenheid tot vragen stellen, werd door enkelen gebruik gemaakt en door den heer Holsteijn werden de vragen beantwoord. Medegedeeld werd nog, dat leden der vereeniging hunne kippen tegen f 0,07 per dier konden ingeënt krijgen tegen diftherie, die vreeselijke kippenziekte.

De heer Salm dankte den Spreker van den avond voor 't geen hij gedaan had. Velen gaven zich nog als lid op. Tegen negen uur werd de bijeenkomst gesloten. Binnenkort komt nog eene vergadering met lichtbeelden.

Inhoudsopgave

Een terug- en vooruitblik	1
Mededelingen	2
Impressies ledenvergadering 2004	5
Ampt Epe verleent twee erelidmaatschappen	6
Presentatie Sint Maartensgilde	7
'n Oud opzegliedje	9
Reactie op 'Denkende an..' / AE 148	10
In en om het Ruwe Veen - de eerste jaren	12
Zangvereniging Tongeren	22
Reactie op 'Protest in Vaassen' / AE 146	25
Oproep aan onze lezers	26
Lezers reageren	27
Johannes à Loo	29
Een willekeurige greep uit het Woordenboek van Epe	31
Genealogie van de familie Van Lohuizen	32
Hotel-restaurant 'De Veluwe'	36
Reactie n.a.v. 'De Pelzerkamp' / AE 146	41
Uit het Nieuws- en Advertentieblad, 1926	42
Reactie op het artikel over Beekzicht / AE 147	43
Reactie op 'De Bruidskom' (1) / AE 148	44
Reactie op 'De Bruidskom' (2) / AE 148	46
Uit het Nieuws- en Advertentieblad, 1926	47

*Bestuur en redactie van Ampt Epe
wensen iedereen
prettige feestdagen
en een goed 2005*